

Žilina, 4.7.2007

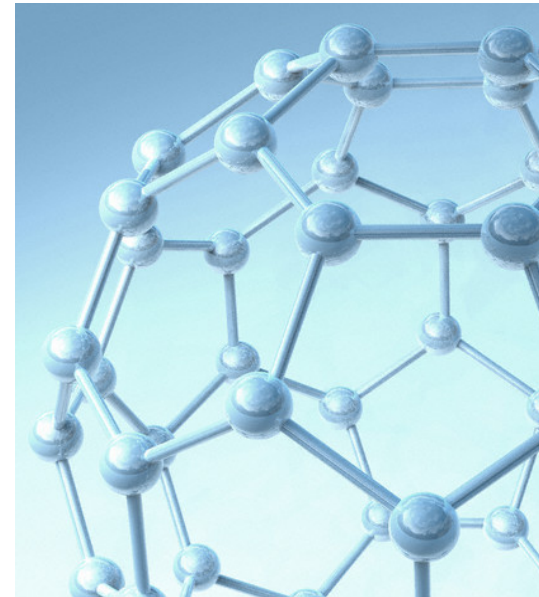
Klastry – nástroj ekonomického rozvoje

Luboš Lukášík

Luboš Lukasík

- Nezávislý konzultant
- Acting Director for Europe – The Competitiveness Institute
- V CzechInvestu mimo jiné na starosti podporu klastrů
 - Uvedení konceptu
 - Podpora klastrů
 - Realizace projektů

Program prezentace

- Představení klastrů
- Možnosti, příležitosti, hrozby
- Příklady ze zahraničí
- Možnosti pro Slovensko a Žilinský samosprávný kraj

Několik úvodních hesel na
zamyšlení....

....většinou od moudrých lidí😊

Rozvoj MSP

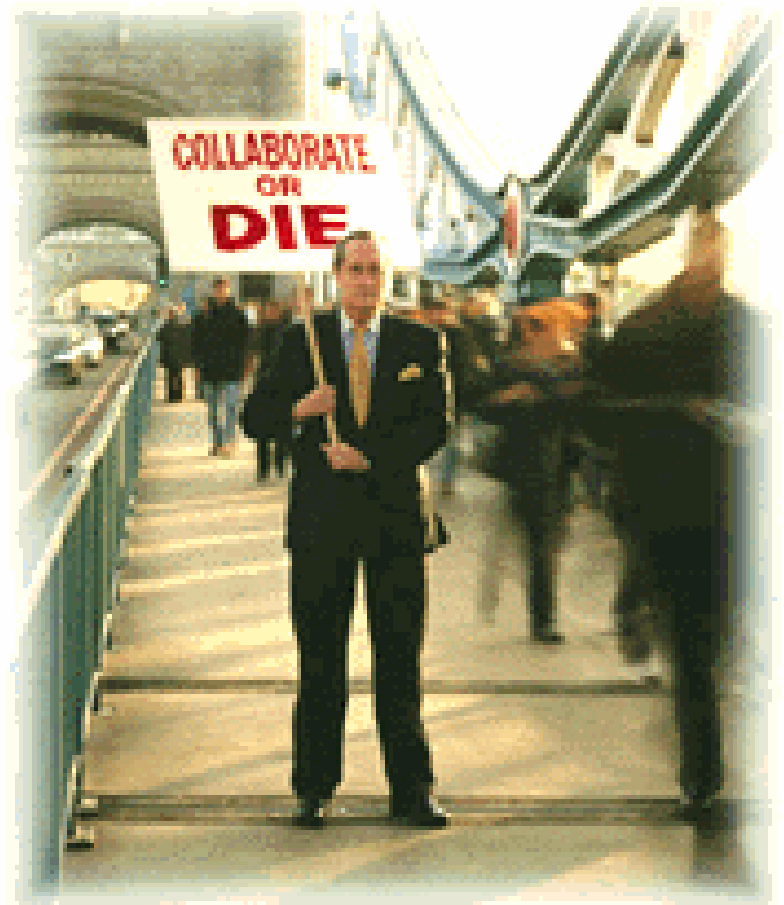
“Hlavním problémem malých a středních firem není jejich velikost, ale jejich izolace”

Seminar - Local Systems of Small Firms and Job Creation Paris

Ifor Fflows-Williams

Společnosti *se
spojují* lokálně, aby
rostly globálně

Výzva konkurenceschopnosti

„Předháníme se s jinými **regiony** ... po celém světě, abychom zjistili, který může být **nejproduktivnějším místem** pro podnikání.

Předháníme se, abychom zjistili, který může být **tím nejinnovativnějším místem** pro podnikání, kde lze nejspíše zavádět nové věci, kde lze nejspíše přicházet s novými produkty.

To je svět konkurence, ve kterém se nacházíme.”

Prof. Michael Porter
Harvard Business School

Lokalizace & globalizace

- Správné umístění je konkurenční výhodou ...
- Konkurence napříč širokou škálou odvětví se globalizuje ...
- Výzvou bude dostat se mezi vítěze tohoto dynamického procesu:

Myslet **globálně** - jednat **lokálně**

Příklady ze zahraničí

Zdroj: Cluster navigators

Montebelluna, Itálie

Populace 25 000

Světový klastř výrobců sportovní obuvi.

Vyrábí 75 % lyžařské obuvi ve světě.

Montebelluna, Itálie

Populace 25 000

500 společností, 9 100 lidí, kteří pracují v tomto sektoru.

" Made in Montebelluna" znamená kvalitu a kvantitu. Vyrábí:

60% italské produkce cyklistické obuvi a

80% klasických i in-line bruslí.

A v porovnání se světovou produkcí:

25% in-line bruslí

50% běžeckých bot

65% odpočinkových lyžařských bot

75% lyžařských bot

80% motocyklistických bot

Nedávno do portfolia přibylo i sportovní oblečení

Biella, Itálie

Výrobci strojů

“Made in Biella”

Biella, Itálie

Populace 48 000

- Světový klastř výrobců luxusního textilního zboží
- 1300 vlnářských/textilních firem...a
- 200 firem vyrábějících strojní zařízení pro výrobce textilií

Pardubice - Hradec Králové

Obalové technologie

- Výzkum a vývoj v oblasti obalové techniky
- Propagace regionu jako centra excelence v obalech
- 30 firem a 4 university
- Nejen výrobci obalů, ale také strojů, surovin a obchodníci

Biotechnologie, Skotsko

Modena, Itálie

Populace 175 000

The high performance car capital of the world

Bylo, nebylo ...

... v jedné Garáži v Kalifornii

Silicon Valley, Kalifornie

- Od meruněk po jablka
(Apples)
- Přední technologický globální
klastr
- Sdružuje více než 7 000
hi-tech firem

„Příští Silicon Valley“

Bílá kniha, prosinec 2001

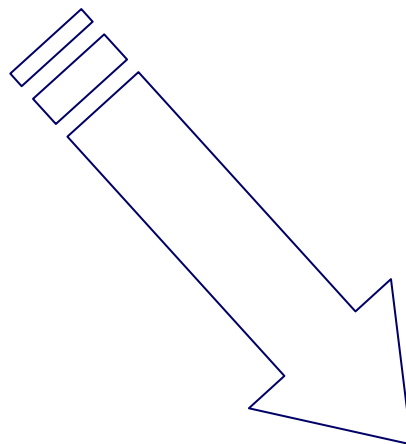
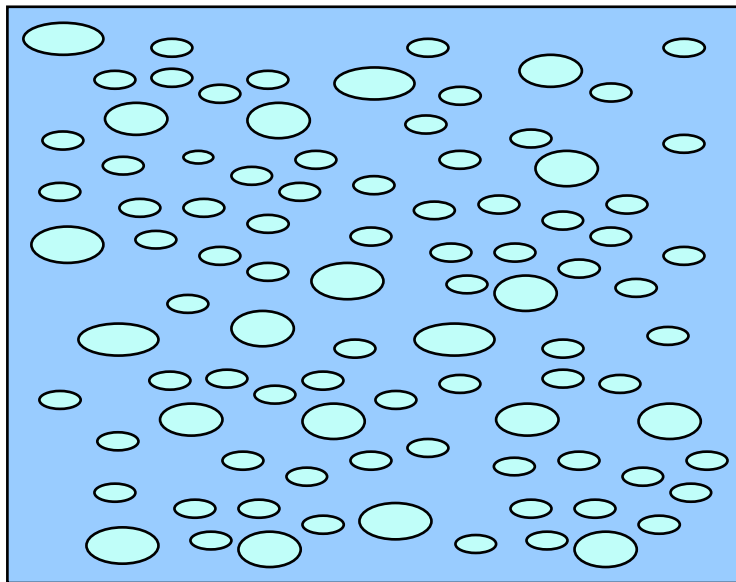
- „Silicon Valley“ není místem pro výzkum, ale místem, kde lidé **sdělují** své myšlenky.“
- „Univerzity se zde stále více než kdekoli jinde orientují na **praktickou aplikaci**.“
- „Silicon Valley“ nemá nic společného se silikonem, ale s **inovací**.“
- „Záleží na **kultuře**; neformálních sociálních **vazbách** (networkingu) a přizpůsobivosti.“

Závěr č. 1.

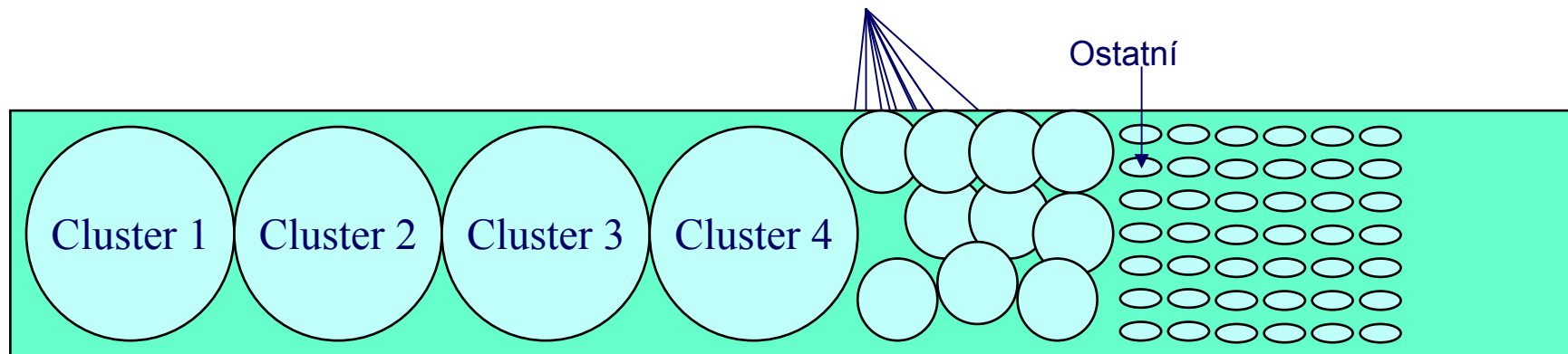
**Regiony mohou být
konkurenceschopné v omezeném
počtu oborů?**

**Ano i ne! Není dogma, ale může
být užitečné....**

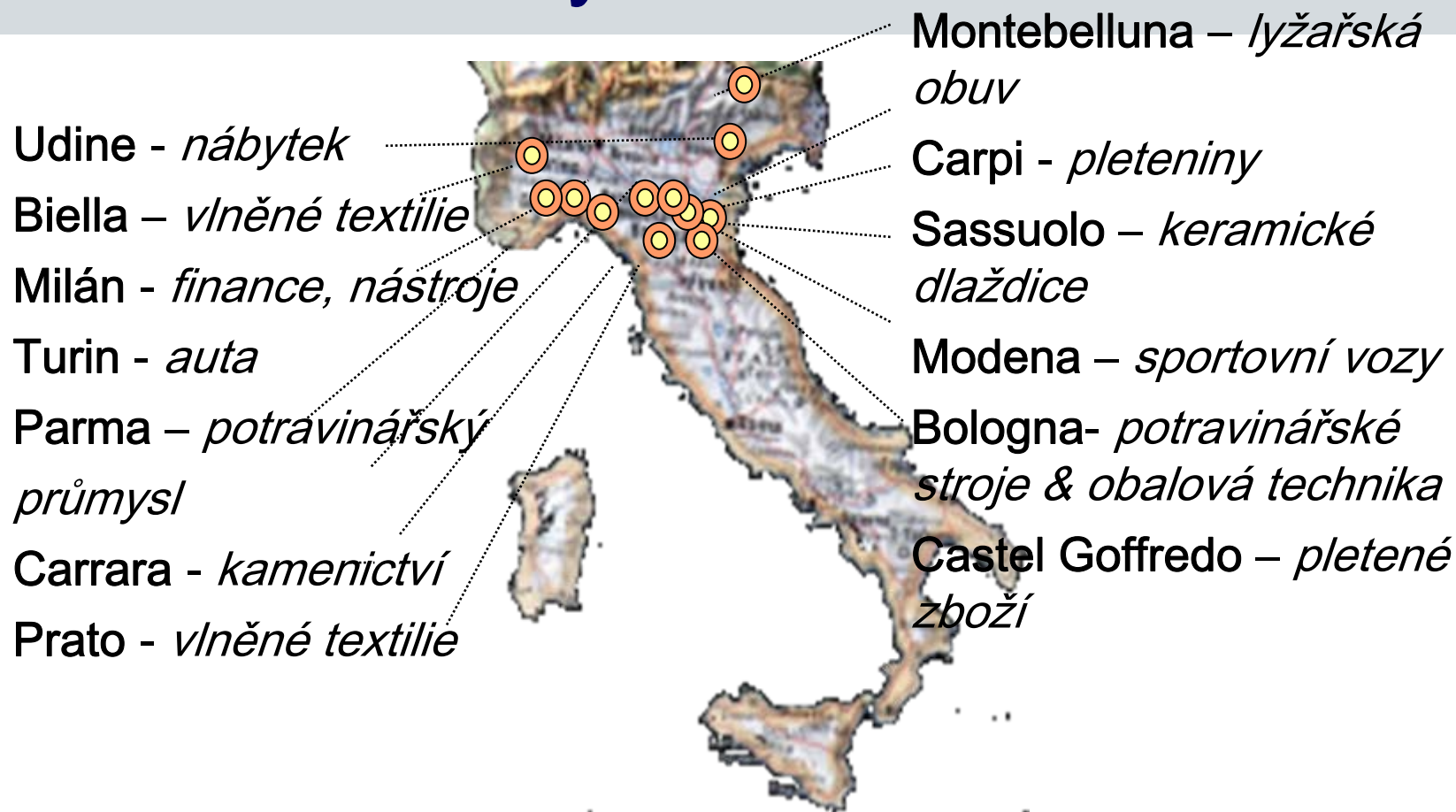
S trochou zjednodušení...

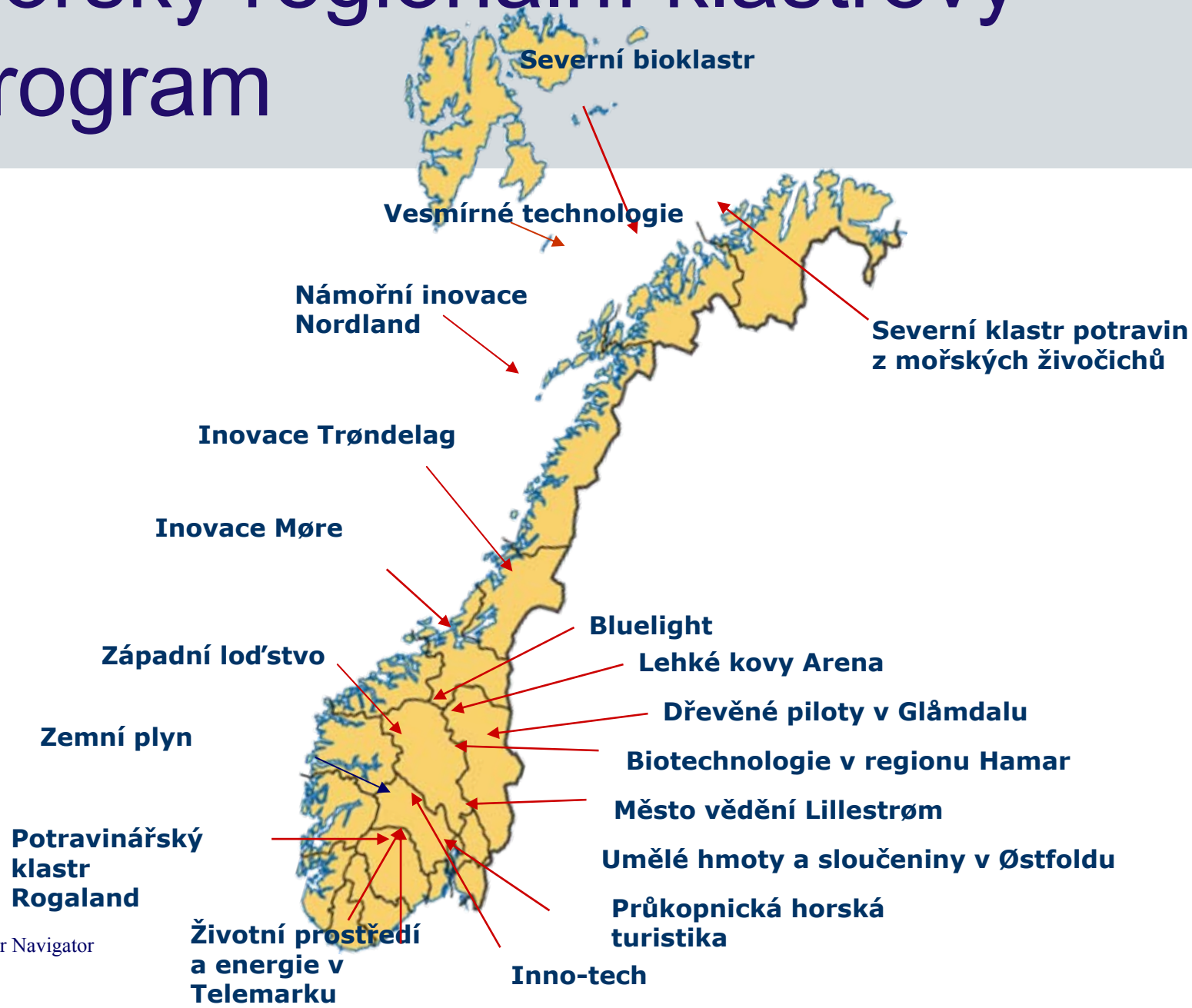
Důležití hráči mimo klastr

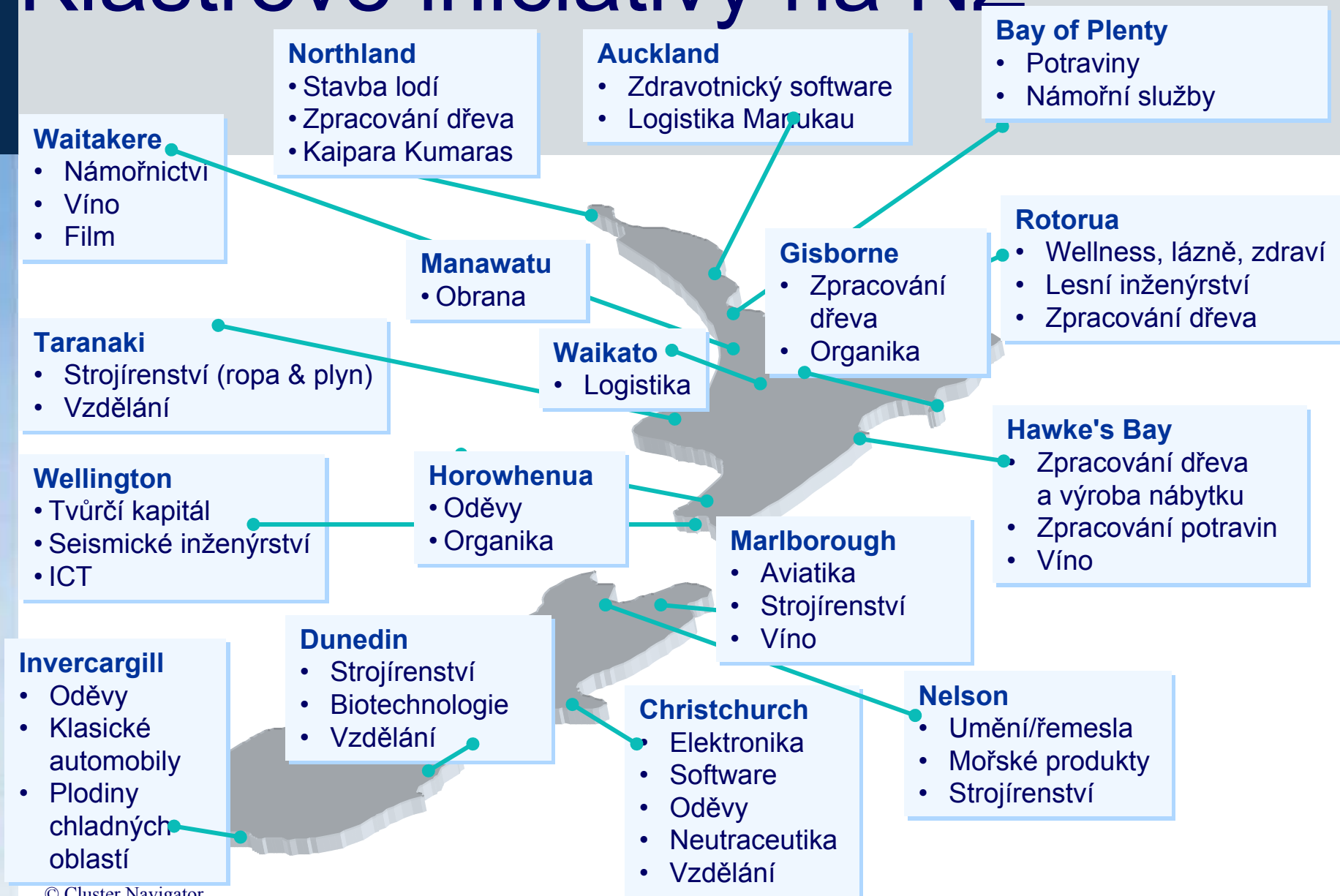
Itálie - příklady, světové prvotřídní klastry

Norský regionální klastrový program

Klastrové iniciativy na NZ

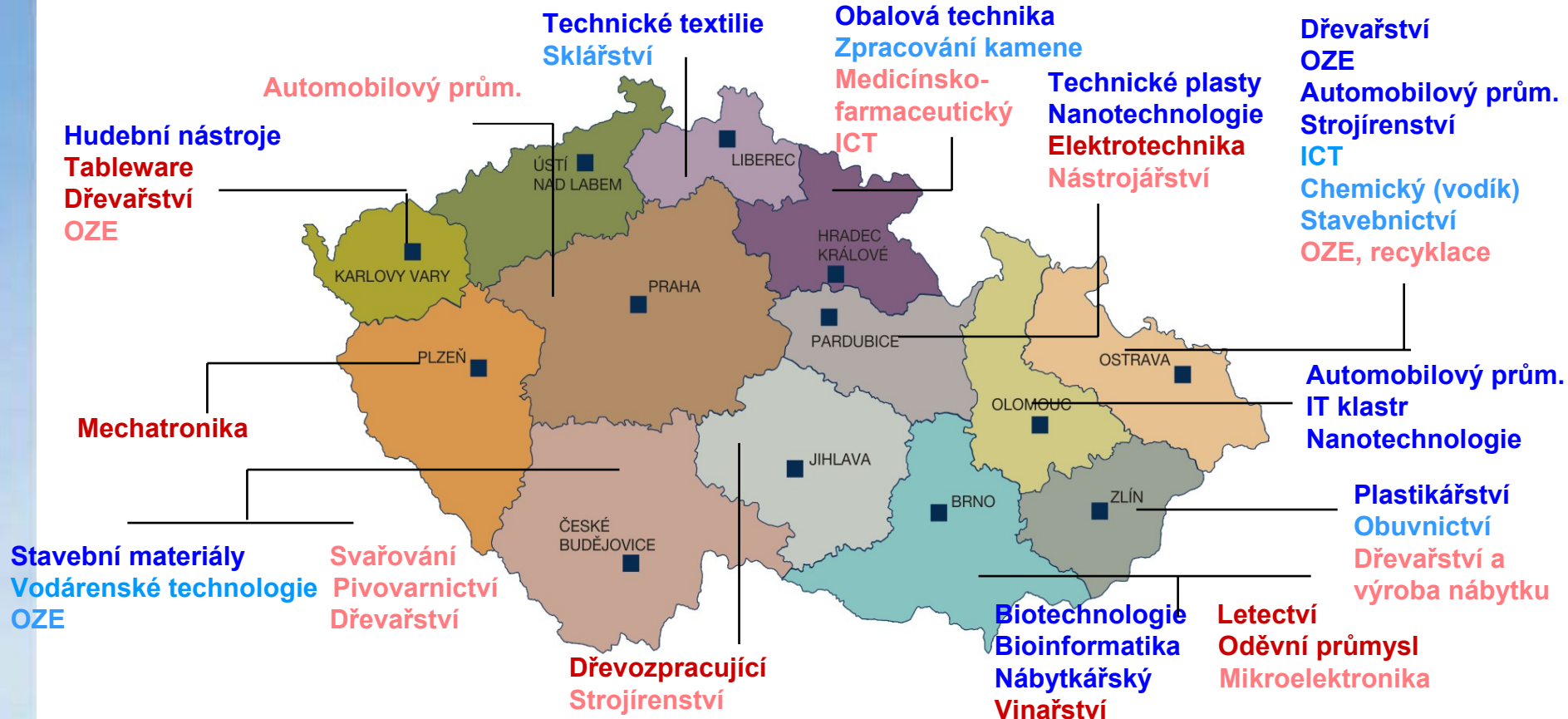
Česká republika

■ Založené klastry ve 2. fázi

■ Ukončená fáze mapování klastru

■ Založené klastry

■ Ve fázi mapování klastru

-- Podpořeno 56 (42+14) projektů

-- Založeno 25 klastrů, zapojeno 19 universit, Akademie věd, 500 společností, atd.

-- Alokovaná částka programu Klastry cca 280 mil. Kč

**V kterých oborech může
konkurovat Evropě / světu
žilinský region?**

**Kde je region dostatečně
inovativní, má dostatek firem,
lidí, kapacit VaV?**

Závěr č. 2

- Žádný region není konkurenceschopný ve všech oborech
- Pro úspěch daného oboru musí být vytvořeny dostatečné podmínky!!!
- Jsou takové v Žilinském samosprávném kraji?

Biella: Prvotřídní postavení ve světě

Kontaktní místo pro 1 500 malých a středních podniků

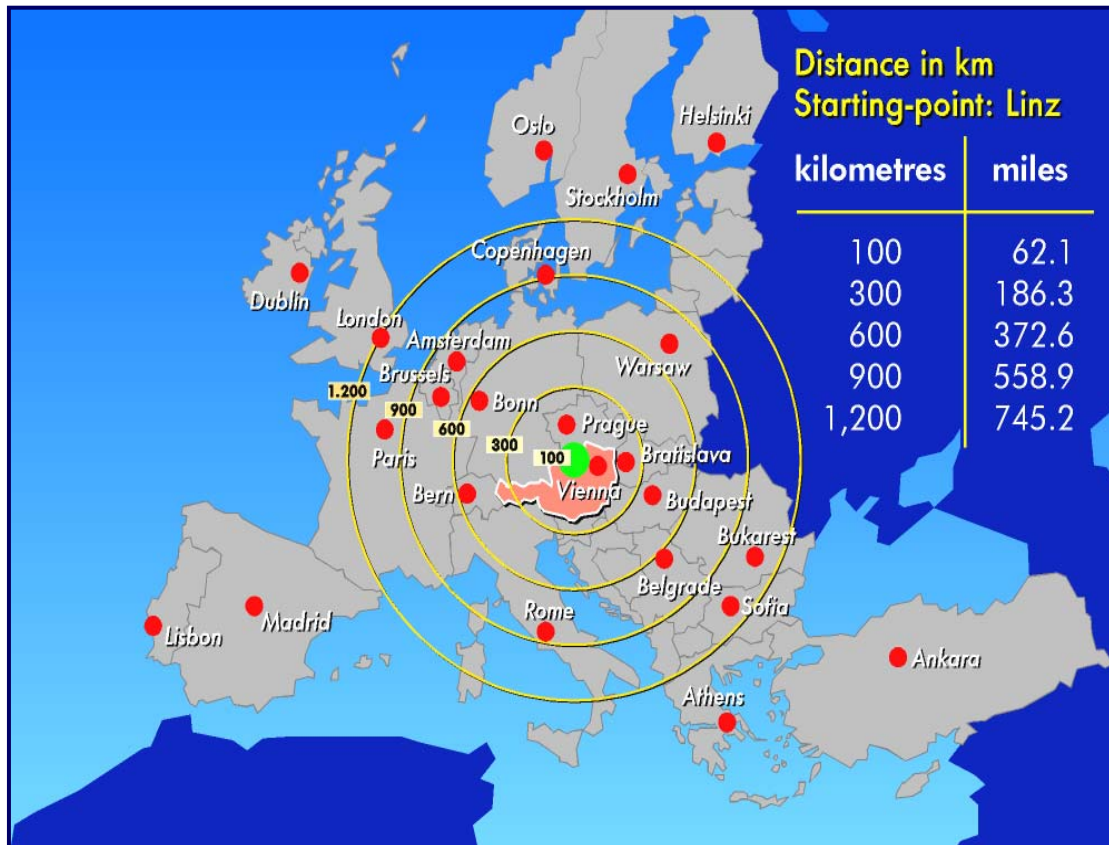
Specializovaná podpora pro klastr textilních výrobců:

- **Školení**
- **Informace o trhu**
- **Aplikovaný výzkum**
- **Přenos know-how**

Představuje neutrální místo pro setkávání

Horní Rakousko – přední průmyslový, technologický a exportní region v Rakousku

1,4 mil. obyvatel / 7,1 %

12 000 km² / 14 %

23,7 % rakouské výroby

23,3 % rakouského exportu

4,8 % nezaměstnanost

Klastry Horního Rakouska

**automobilový
prům.**

ekoenergie

technologie pohonů

**potravinářské
technologie**

plasty

lékařské technologie

nábytek a dřevostavby

mechatronika

Fakta a čísla

Klastry v Horním Rakousku		Management	Start	Partneři	obrat v mld. €	Počet míst
Automobilový		TMG	07/1998	281	17.40	94,260
Technol. pohonů		TMG	03/1999	80	9.66	26,996
PLasty		TMG	04/1999	302	7.02	36,225
Dřevo		TMG	01/2000	179	1.90	14,946
Ekoenergie		ESV	01/2000	137	0.27	2,280
Potravinářství		WK OÖ	09/2000	160	1.63	10,475
Zdrav. technologie		TMG	03/2002	236	4.55	31,566
Mechatronika		TMG	01/2003	179	3.90	22,819
Celkem				1,554	46.33	239,567

Aktivity klastrů

1) Informační a komunikační platforma

Databáze, exkurze do firem, pohovory, seznamy firem, čtvrtletníky...

2) Školení a kvalifikace

Specializované akce, transfer know-how o trendech a technologiích, 1 – 3 akce do měsíce

3) Kooperační projekty

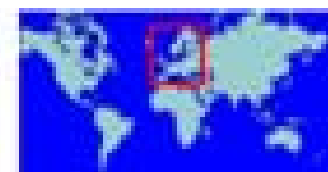
220 projektů s 905 firmami: 53 % nových projektů / technologií, 38 % nových výrobních technologií, 9 % konkrétních školení

4) Marketing a public relations

Utváření regionální identity posilování oborového image, prezentace u významných zákazníků

5) Internacionalizace

Kooperace s evropskými regiony, RU projekty, rozvojová opatření na globálním trhu

Závěr č. 3

- Žádný region není konkurenceschopný ve všech oborech
- Pro úspěch musí být vytvořeny dostatečné podmínky!!!
- Jsou takové v Žilinském samosprávném kraji?
- Takové podmínky, aby se daný obor mohl dlouhodobě vyvíjet?
- Takové podmínky, které si stanoví společně firmy?
- Takové podmínky, na kterých firmy dlouhodobě pracují?

Dědictví v ČR...a nejen tam

- Kultura nespolupráce
- Individualistický přístup
- Rozhodování centralizováno
- Neexistující nebo nedostatečné organizace pro podporu podnikání
- University bez komerčního zaměření
- Vládní podpora VaV často jako skrytá podpora neúspěšných

Předpoklad

- Jedním z možných nástrojů jsou klastry
- Dobrovolné a komerčně zaměřené sdružení firem
- Sdružení, které své aktivity přizpůsobuje potřebám firem a jiných členů
- Zastupující firmy a ostatní spolupracující organizace (universita, kraj, atd.) na rozvoji a dlouhodobém směřování

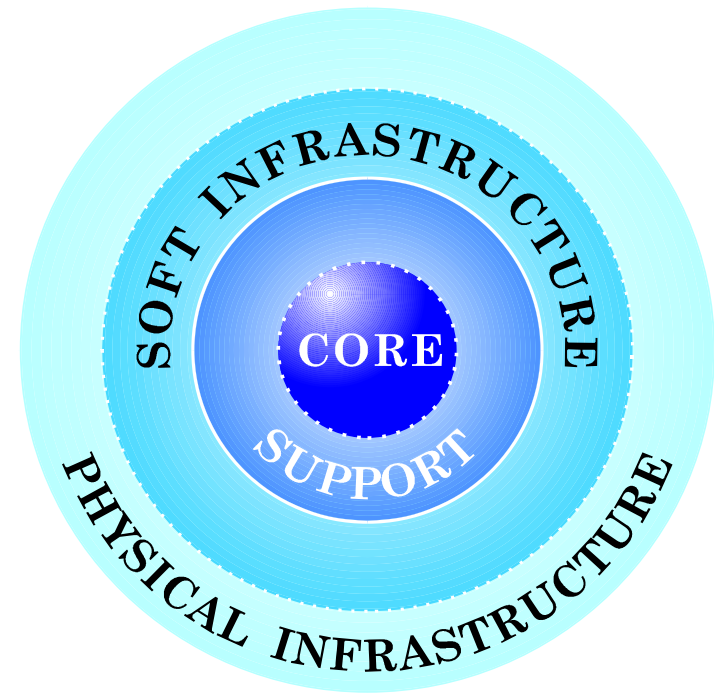
Co jsou klastry?

- **Geograficky koncentrovaná seskupení nezávislých firem a přidružených institucí**
 - **Konkurence a spolupráce**
 - **Znalostní nebo tradiční zaměření**
 - **Geografická koncentrace, ale potenciální globální dosah**
 - **Specializace, společné technologie, dovednosti, produkty**
 - **Spolupráce s vysokými školami**

Společné prvky vysoce výkonných klastrů:

- Časté kontakty, důvěra
- Rivalita a spolupráce
- Rychlý pohyb nepsaných informací
- Geografická blízkost
- Specializované státní investice
- Strategické vedení, úzké propojení

Základ klastru

Vysoce specializované firmy ze stejného odvětví

Geografická blízkost

Intenzivní interakce

Těsné vazby mezi dodavatelem a zákazníkem

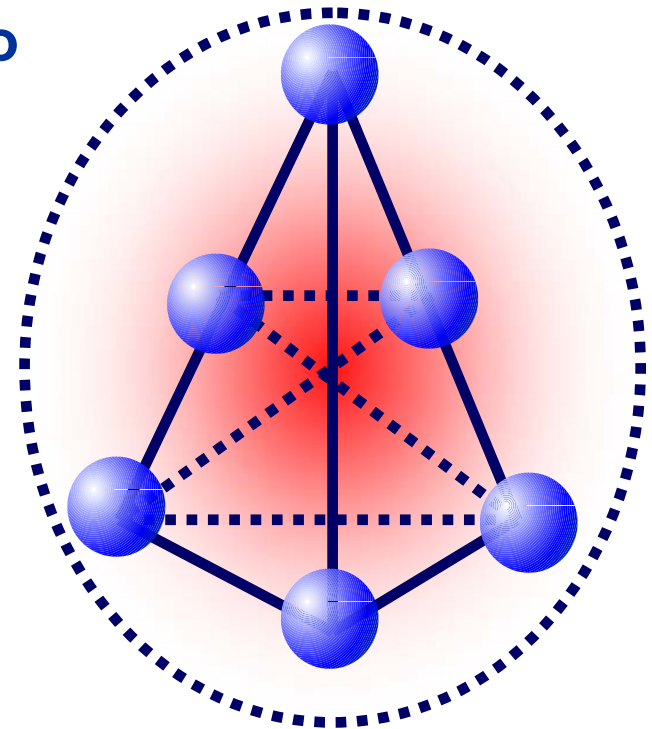
Formální a **neformální** sítě

Vznik nových firem

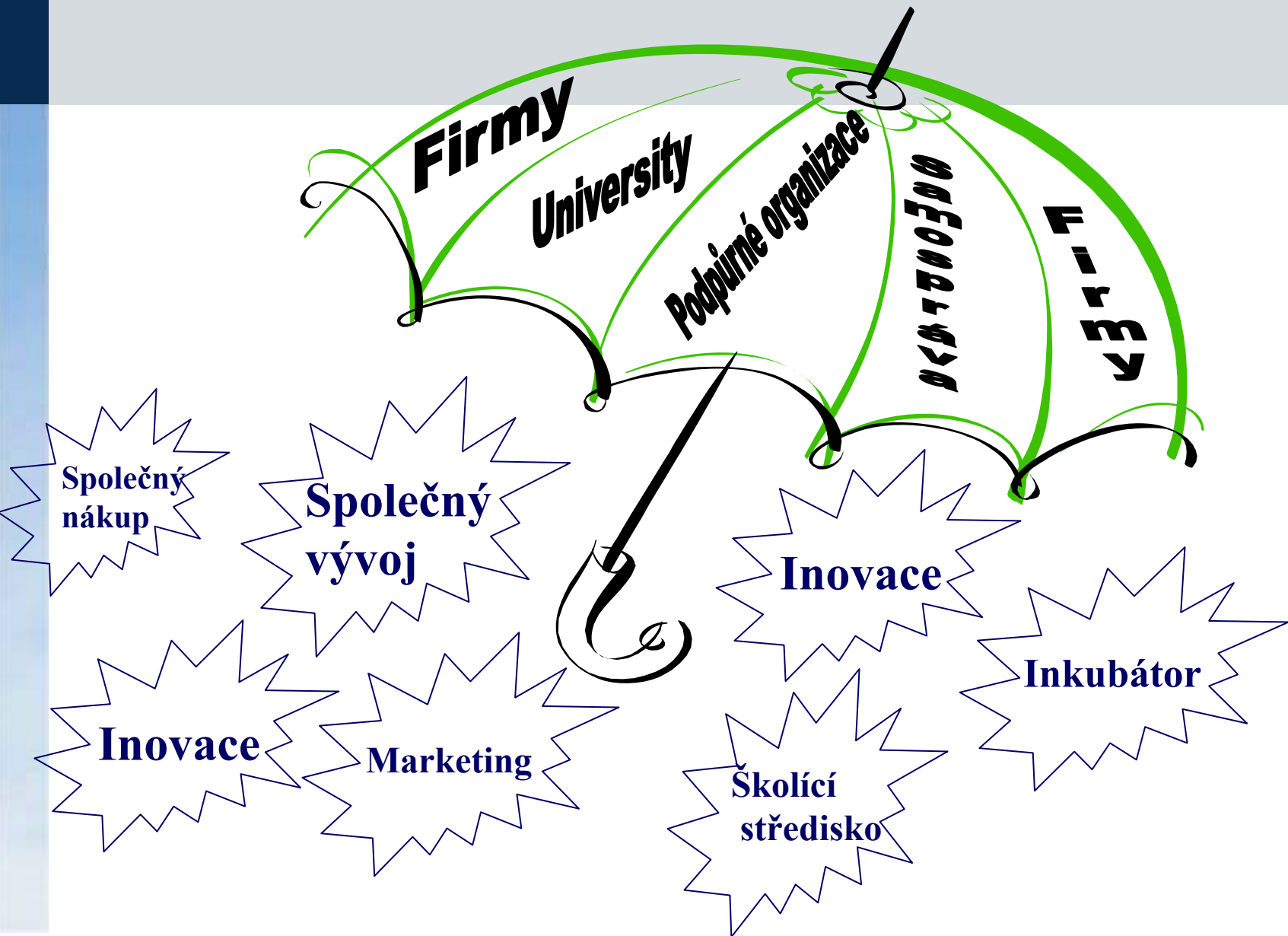
Silná konkurence, přesto spolupráce

Společná konkurence

(Co-opetition)

Klastrová iniciativa

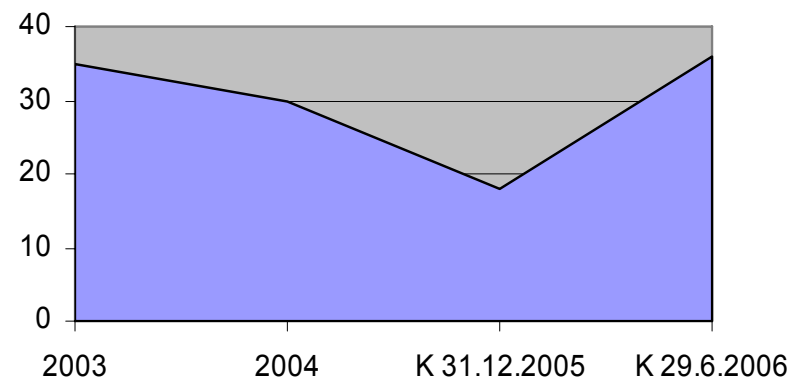
Stimulace klastrů ...

- Klastry vznikají přirozeně
- Podpůrné aktivity však mohou značně urychlit jejich vznik a rozvoj
- Obvykle iniciován agenturou, poskytující neutrální půdu
- Klíčová úloha: čas a facilitátor
- Projekt tažen firmami a pro firmy

Moravskoslezský strojírenský klastr

Stav členské základny MSSK k 29.6.2006

ROK	2003	2004	1.1.2006	29.6.2006
Počet členů	35	30	18	36

■ Podíl MSP: 66,67 % (25)

■ Rozdělení firem podle činnosti:

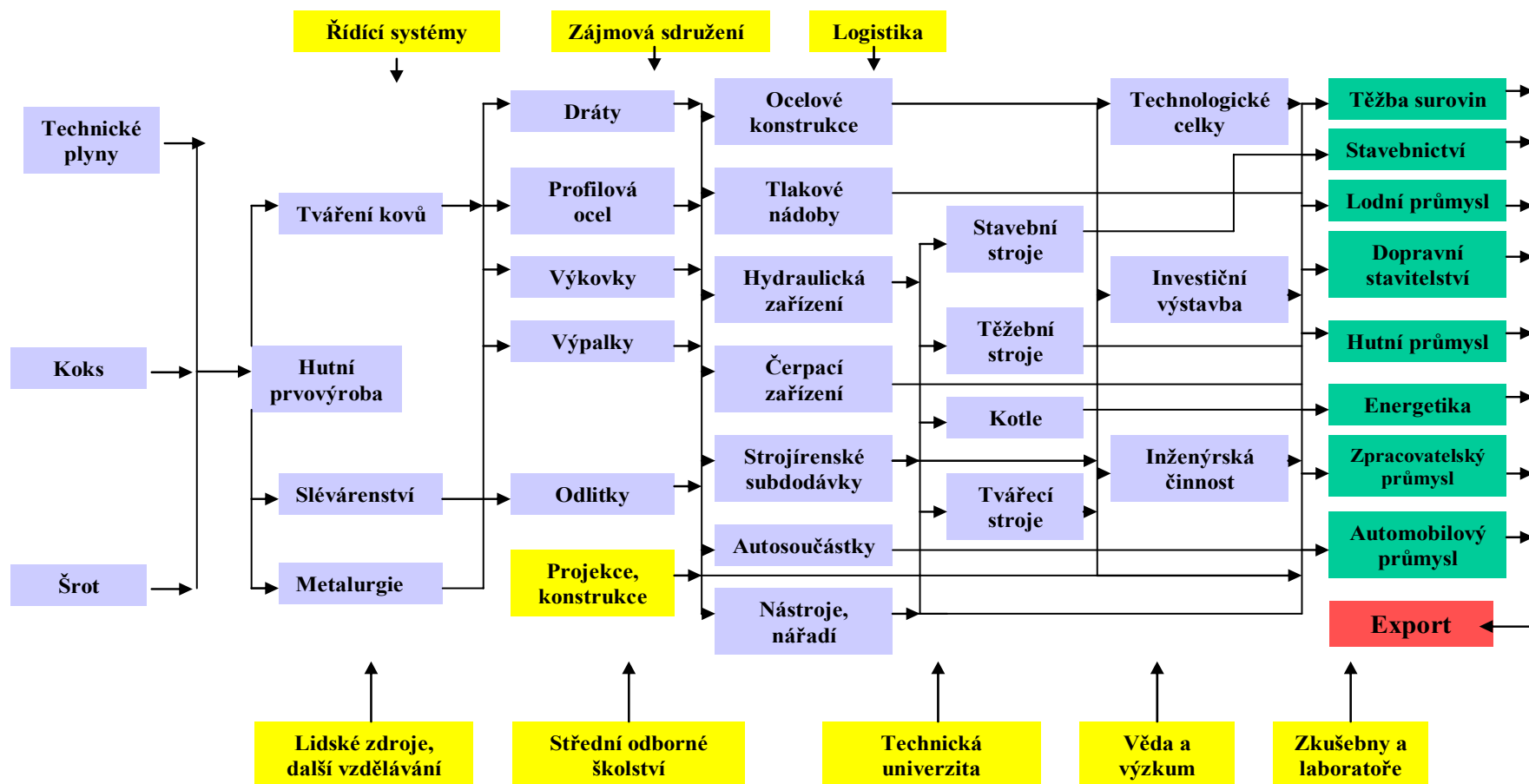
- výrobní a montážní :	25
- projekční a inženýrské :	4
- vědecko - výzkumné :	3
- poradenské :	2
- odborné školy :	1
- odborná sdružení :	1

Mapa MSSK

Mapa Moravskoslezského strojírenského klastru

MORAVSKOSLEZSKÝ
STROJÍRENSKÝ KLASTR

Porterův diamant MSSK

Firemní strategie, struktura, konkurence

Podmínky faktorů

ZÁKLADNÍ

- dovoz železné rudy
- zdroj koksovatelného uhlí
- nedobudovaná dopravní infrastruktura
- tradice těžkého strojírenství
- střední odborné školství
- technická univerzita
- nedostatek kvalifikované pracovní síly

ROZŠÍŘENÉ

- výzkumná a vývojová základna
- vysoké pece - výroba surového železa
- jaderná energetika
- know-how v energetickém strojírenství
- kovárenská produkce

- dva strojírenští lídři v regionu
- přístup MSP k investičním zakázkám
- nízké zapojení MSP do inovací, výzkumu a vývoje
- pronikání levné zahraniční produkce
- konkurence metalurgických společností
- tvorba subdodavatelských řetězců
- rozvoj strojírenských inovačních parků
- nadregionální spolupráce strojírenských subjektů

Související a podpůrná odvětví

- automobilový průmysl
- metalurgický průmysl
- těžba surovin
- povrchové ochrany
- železniční doprava
- letecká doprava včetně infrastruktury

Podmínky poptávky

- rozvinutý export strojírenských subdodávek
- export finální produkce do zemí EU
- dobudovávání dopravní infrastruktury regionu
- příchod zahraničních investorů
- energetická politika ČR
- rozvoj lidských zdrojů

Vláda, veřejná správa

- podpora studia na gymnáziích
- ROP NUTS II. pro léta 2007 - 2013
- operační programy z ESF
- projekty MPO, MŠMT, MPSV, MSK

Vize MSSK

***„Do 5 let vybudovat
v Moravskoslezském kraji vysoce
prestižní a moderní strojírenskou
základnu připravenou jak z hlediska
lidských zdrojů, tak technologicky a
inovačně na vznik subdodavatelských
řetězců v oblasti strategických
projektů pro energetický průmysl,
dopravní průmysl a stavitelství
v globálním měřítku.“***

Přínosy MSSK pro firmy a region

- Rozdělení nákladů na výzkum a vývoj
- Společná propagace členů klastru
- Zvýšení počtu zakázek a tím i tržeb firem v klastru
- Zvýšení počtu odborných zaměstnanců firem v klastru
- Spolupráce se školskými institucemi
- Zvýšení zájmu studentů o studium oborů
- Zvýšení zaměstnanosti
- Stabilizace vysokoškolsky vzdělaných pracovníků v moderních technologiích
- Zvýšení zisku firem, příjmu zaměstnanců

ČR - Tradiční sektor

Moravskoslezský dřevařský klastr

- **Zakládající členové: 23** (+ Včetně VŠB / TU Ostrava)
- **Hlavní směry spolupráce**
 - VaV a inovace
 - Propagace, marketing – *veletrhy, mezinárodní konference, propagace dřeva*
 - Rozvoj lidských zdrojů
- Významným hráčem je Moravskoslezský kraj
- Zapojení zahraničních investorů (Mayr-Melnhof Holz Paskov - Rakousko)

ČR - Transformace tradičního sektoru

Klaster technických textílií (Liberecko, Pradubicko, Hradecko)

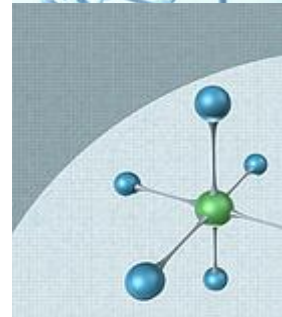
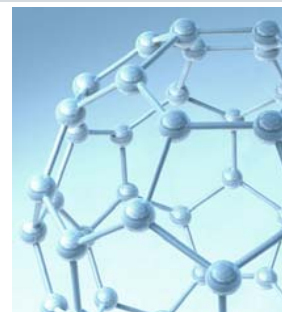
- Zakládající členové: 17 (+Technická universita Liberec)
- **Hlavní projekty:**
 - VaV a inovace – Síť specializovaných zařízení – *laboratoře a testovací zařízení*
 - Propagace a export: – Propagace, výzkum trhu, market intelligence
 - Rozvoj lidských zdrojů – *7 tréninkových programů*
- Transformace tradičního sektoru v know-how obor založený na inovacích
- Významné zapojení Technické university

ČR - Nové sektory

Nanotechnologický klastr Olomouc

- **Zakládající členové: 18** (+ Palackého universita a Akademie věd ČR)
- **Hlavní projekty:**
 - VaV – např. změny antibakteriálních textilií při čištění
 - Podpora a export – semináře a materiály
 - Rozvoj lidských zdrojů
- Klastř výrobních společností využívajících nanotechnologie
- Silný potenciál pro VaV v regionu
- Podpora Olomouckého regionu

Přínosy klastrů

Pro firmy:

- ✓ Identifikace společných potřeb a tlak na zlepšení
- ✓ Společné rozvojové projekty
- ✓ Úspora nákladů
- ✓ Rozvoj lidských zdrojů
- ✓ Zvýšení inovací v oboru
- ✓ Zlepšení podnikatelského prostředí
- ✓ Přístup na nové trhy

Pro VŠ:

- ✓ Znalost potřeb průmyslu
- ✓ Vzdělávání na míru
- ✓ Aplikovaný výzkum
- ✓ Zisk ze společných projektů VaV
- ✓ Transfer technologií
- ✓ Přístup k dalším zdrojům financování

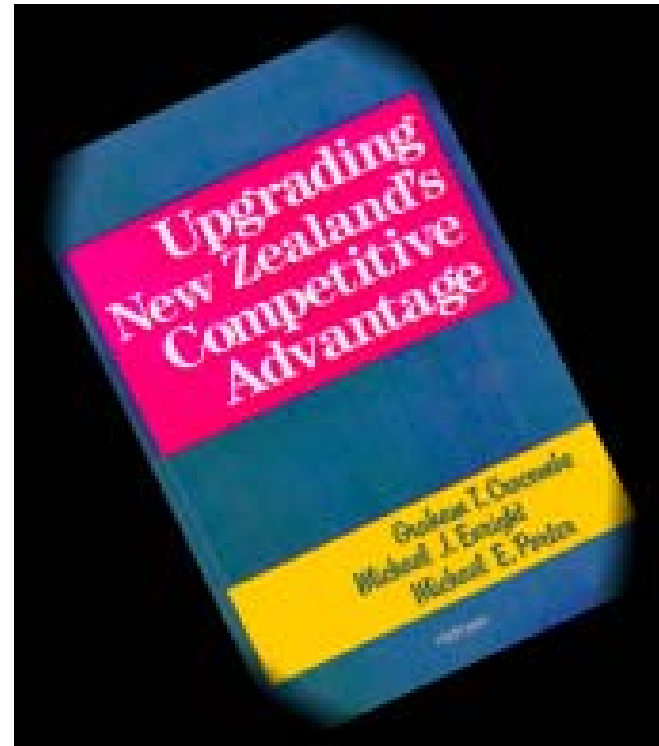
Pro veřejnou správu:

- ✓ Cílená podpora firem
- ✓ Podpora perspektivních odvětví
- ✓ Specializace regionu
- ✓ Zatraktivnění regionu pro investory
- ✓ Zvýšení konkurenceschopnosti regionu

**Zlepšení komunikace, znalost společných potřeb
Tvorba společných projektů**

Závěr 4. – Michael J. Enright

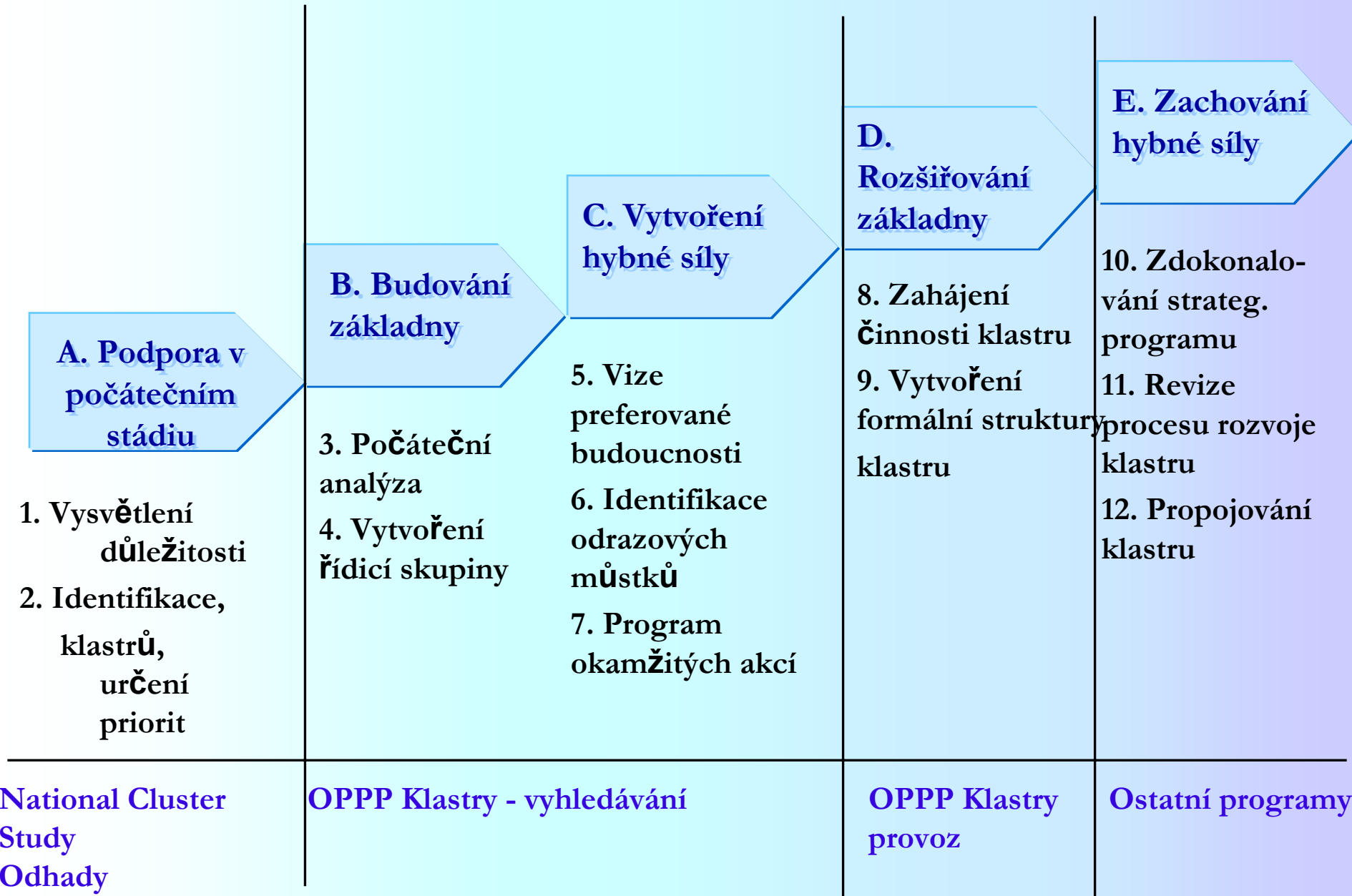
**„Stimulování
klastrů by
mělo tvořit
základ
strategií
regionálního
rozvoje“**

Jak na klastry – pravdy a mýty

- Klastry vznikají přirozeně
- Podpora je však může výrazně zrychlit
- Zejména v prostředí nespolupráce (ČR)
- Klastry jsou vhodným nástrojem podpory regionálního rozvoje
- Za předpokladu, že aktéři jsou spolu schopni najít společnou cestu
- Se zapojením firem bez rozdílů a také universit
- V případě, že dlouhodobě stanoví své aktivity, mají naději na úspěch
- A mohou dosáhnout jak rychlých výher, tak dlouhodobých výsledků

Vznik a vývoj klastrů: Pět fází, dvanáct kroků

Koncept podpory klastrů v ČR

■ Dokončeno

■ V realizaci

- Uvedení konceptu na různých úrovních
- Školení pro firmy, university a regiony
- Aktivní spolupráce s facilitátory
- Příprava programu podpory a jeho další úpravy
- Řešení právních a organizačních otázek klastrů
- Národní klastrová strategie přijaté vládou ČR 06/2005
- Fáze mapování klastrů
- Fáze rozvoje klastrů
- Národní klastrová studie - (část jedna dokončena, část dva před realizací)
- Mezinárodní spolupráce klastrů

2004

2008

Co Žilinský kraj?

- Inovační strategie rozpoznává klastry
- O koncept je zájem
- Blíží se možnost pro financování využít strukturální fondy
- Jsou k dispozici lidé, kteří jsou schopni něčeho dosáhnout

- Je třeba připravit koncept
- Rozumně alokovat současné zdroje
- Propagovat klastry a začít připravovat projekty – nutný delší časový horizont
- Podpořit koncept na národní úrovni
- A jít do toho!!!

Děkuji za pozornost

Luboš Lukasík

Tel.: +420724084594

lubluk@centrum.cz